

ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ

ҚАРЖЫ НАРЫҒЫНА ШОЛУ

2018 жылғы III тоқсан

Алматы, Қазақстан

Қаржы нарығына шолу нарыққа қатысушылар үшін өтімділіктің негізгі ағындары қозғалысының неғұрлым толығырақ көрінісін беру мақсатында қаржы нарығындағы негізгі үрдістер туралы ақпаратты қамтиды.

Құжатты Зерттеулер және статистика департаменті дайындады. Ұлттық Банктің ресми интернет-ресурсында электрондық нұсқада жарияланады.

2018 жылғы III тоқсандағы ақша және валюта нарықтары

Банкаралық мәмілелер сегментінен және өтімділіктің бастапқы нарығындағы кейбір операциялардан басқа, қаржы нарығындағы операциялар Қазақстан қор биржасында жүргізіледі.

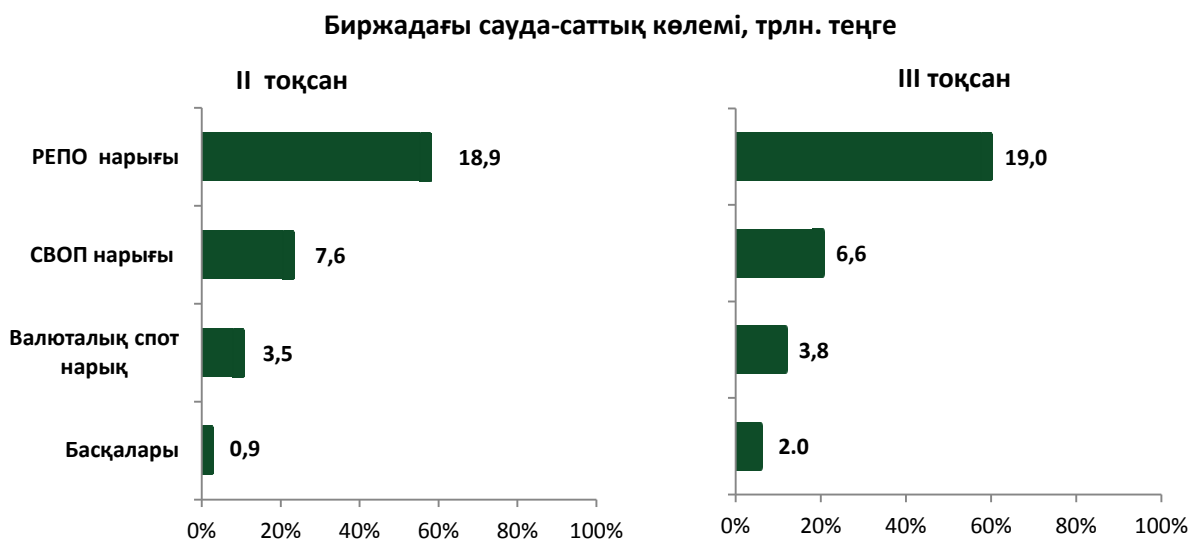
Биржадағы сауда-саттықтың негізгі көлемі ақша және валюта нарықтарына тиесілі. 2018 жылғы шілде-қыркүйекте биржадағы сауда-саттықтың жалпы көлемі 31,5 трлн. теңге, оның ішінде:

- РЕПО операциялары нарығы – 19,0 трлн. теңге (60,5%);
- СВОП нарығы – 6,6 трлн. теңге (21,0%);
- валюталық спот нарығы – 3,8 трлн. теңге (12,1%).

2018 жылғы II тоқсанмен салыстырғанда биржадағы сауда-саттықтың негізгі көлемі 1,6%-ға (2018 жылғы II -тоқсанда 30,1 трлн. теңге) ұлғайды:

- РЕПО нарығының көлемі 0,7%-ға (18,9 трлн. теңге) аз ғана ұлғайды;
- СВОП нарығының көлемі 13,1%-ға (7,6 трлн. теңге) азайды;
- валюталық спот нарығының көлемі 8,7%-ға (3,5 трлн. теңге) ұлғайды.

Қаржы министрлігінің МБҚ орналастыру көлемі 406 млрд. теңге болды.

I. Ақша нарығындағы жағдай

Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі 2018 жылғы III тоқсанда ішкі және сыртқы тәуекелдер балансының сақталуына байланысты екі рет 9% деңгейінде сақталды. Соған қарамастан, талдау жасалған кезеңде сыртқы сектордың жекелеген көрсеткіштерінің теріс серпіні аясында инфляциялық күтулердің артқаны байқалды, бұл тәуекелдердің күшею факторы және IV тоқсанда базалық мөлшерлеменің артуына себеп ретінде қарастырылады.

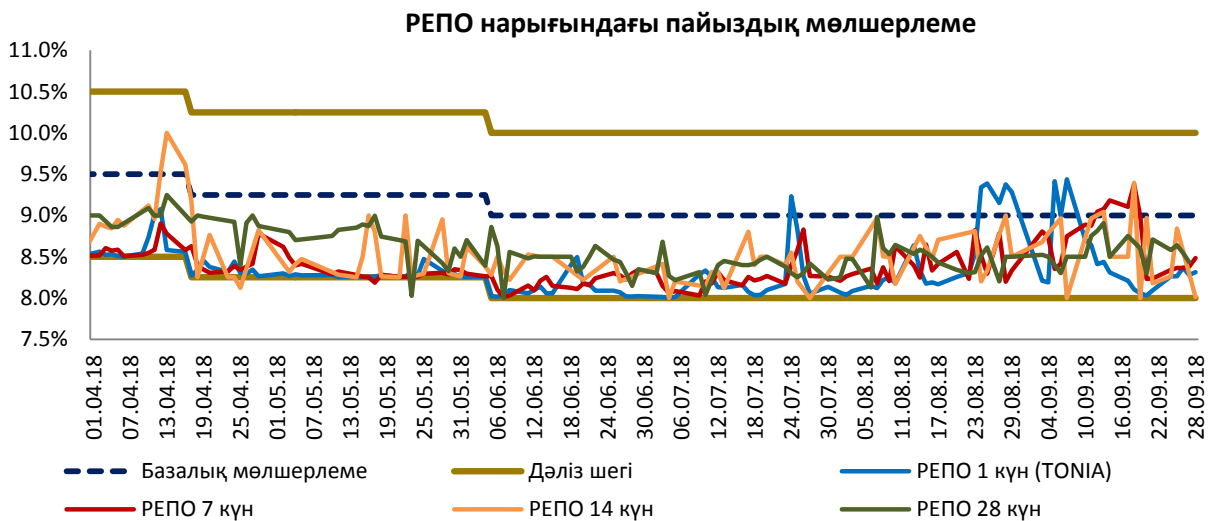
РЕПО нарығындағы жағдай овернайт сегментінде көбіне сыртқы сектордағы өсіп отырған белгісіздік ықпалымен қалыптасты. Ақша нарығының пайыздық мөлшерлемесінің дәліздің ортасынан жоғары жекелеген өршулері теңгенің АҚШ долларына қатысты айырбастау бағамының әлсіреуі және салықтық төлемдер маусымы аясында теңге өтімділігіне сұраныстың артуына байланысты болды. Теңге өтімділігіне сұраныстың өсуіне сондай-ақ валюталық своптар нарығында байқалған жоғары мөлшерлемелер себеп болды.

Ұлттық Банк ақша-кредит саясатының негізгі құралдары мөлшерлемелерінің трансмиссиясын күшейту бойынша шаралар шеңберінде III тоқсанда қысқа мерзімді ноттар бойынша мөлшерлемелерді арттыру циклын бастады.

А) РЕПО нарығы¹

Тоқсан ішінде ақша нарығы өтімділік жағдайында жұмыс істеді. Банк секторындағы өтімділік беру жөніндегі операциялар мен Ұлттық Банктің өтімділікті алу жөніндегі операциялары арасындағы теріс сальдоны білдіретін өтімділіктің құрылымдық профициті тоқсан соңында 2,6 трлн. теңгеге бағаланды.

1-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк, Қазақстанның қор биржасы

Ақша нарығының мөлшерлемесі пайыздық дәліздің төменгі шегі мен Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі арасындағы деңгейде басымдықпен қалыптасты (1-график). Нарық қатысушыларының және олардың клиенттерінің девальвациялық күтулерінің өсуі аясында ақша нарығының мөлшерлемесі кезең-кезеңімен өсуді көрсетті. Осылайша, тоқсанның қорытындысы бойынша 1 күндік РЕПО мәмілелері бойынша орташа алынған мөлшерлемелер 8,39%-ды, 7 күндік мерзімі бар мәмілелер бойынша 8,47%-ды,

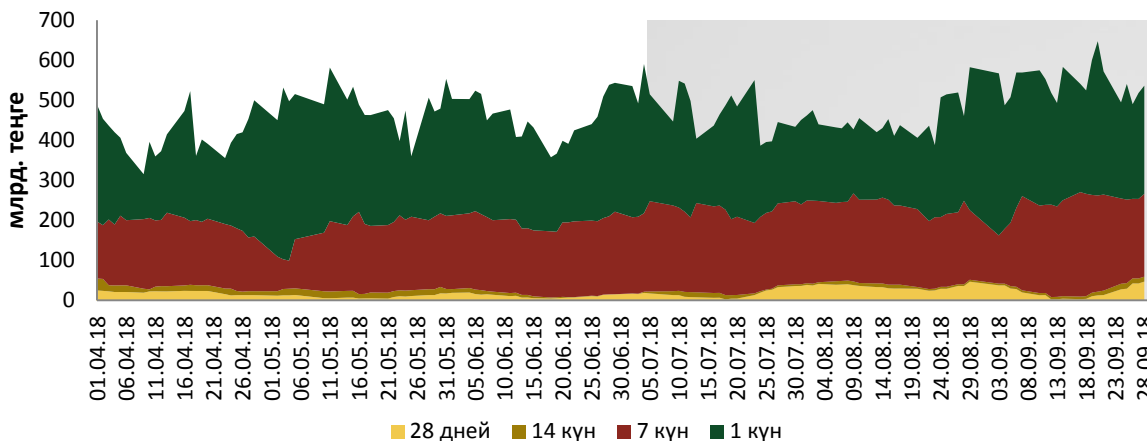
¹ МБҚ-мен авторепо нарығы РЕПО нарығының айтарлық үлесіне ие (2018 жылғы II тоқсанда 98%), бұдан әрі РЕПО нарығы деген сөз МБҚ-мен авторепо нарығын білдіреді

14 күндік мерзімі бар мәмілелер бойынша 8,59%-ды, 28 күндік мерзімі бар мәмілелер бойынша 8,45%-ды құрады.

РЕПО нарығындағы мәмілелер көлемі өткен тоқсанмен салыстырғанда 1,8-ға 18,8 трлн. теңгеге дейін өсті. Ашық позициялардағы біркүндік мәмілелердің үлесі басым болып қалуда. Орташа алғанда бір күндік РЕПО нарығында бір күнде 256,6 млрд. теңге сомаға мәміле жасалды (2-график).

2-график

РЕПО нарығында мәмілелер мерзімдері бойынша ашық позициялар

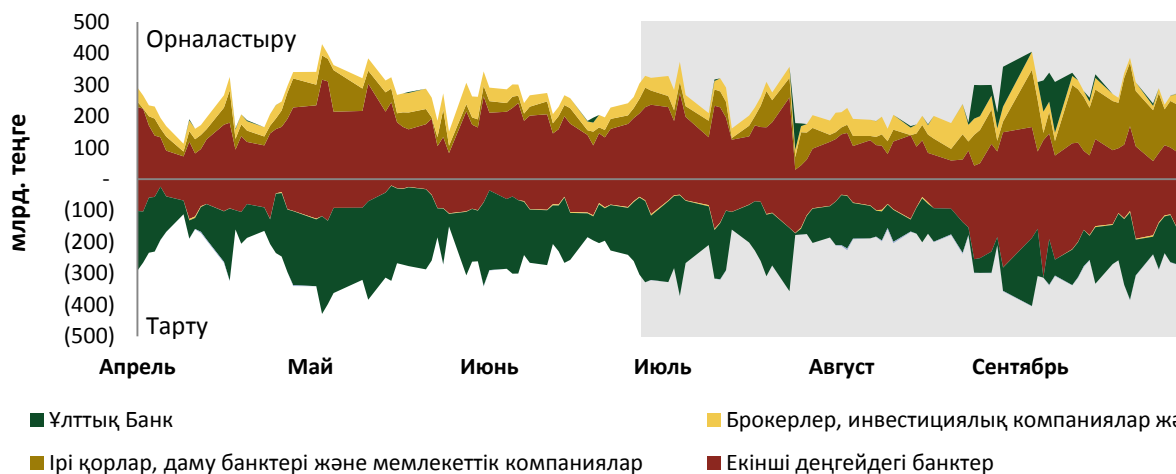
Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Мәмілелер субъектілерінің құрылымында банктердің өтімділікті орналастыру бойынша операцияларының үлесі нарықтың жалпы көлемінің 68,3%-нан 47,7%-ға дейін төмендеді. Соған қарамастан банктер бұрынғысынша, нарықта өтімділік ұсынудың негізгі ойыншысы болып қала береді, қыркүйекте олардың үлесі 35,1%-ды құрады.

Өтімділікті сатып алушылар арасында ең ірі қатысушы нарық қатысушыларына теңгемен активтер кірістілігін базалық мөлшерлеменің пайыздық дәлізінің ең төменгі шегі деңгейінде кепілдік бере отырып, бұрынғыдай Ұлттық Банк болып табылады. Бұл ретте оның бір күндік РЕПО нарығындағы қатысу үлесі тоқсан ішінде 63,2%-дан 47,7%-ға дейін түсті. (3-график).

3-график

Бір күндік РЕПО нарығының құрылымы

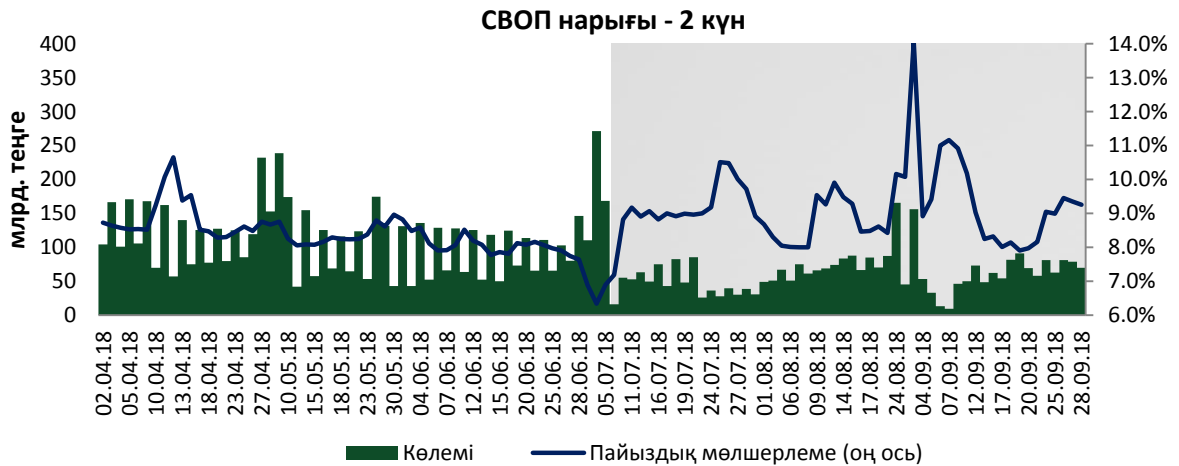
Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Б) СВОП нарығы

СВОП нарығында мәмілелердің негізгі көлемі 2 күндік мерзімге жасалды, осы операциялардың үлесі 56,9% (II тоқсанда 80,1%) болды. Екі күндік СВОП мәмілелері нарығының орташа алғанда айналымы бір күнде 67,3 млрд. теңгені (109,0 млрд. теңгеден 38,3%-ға төмендеу) құрады.

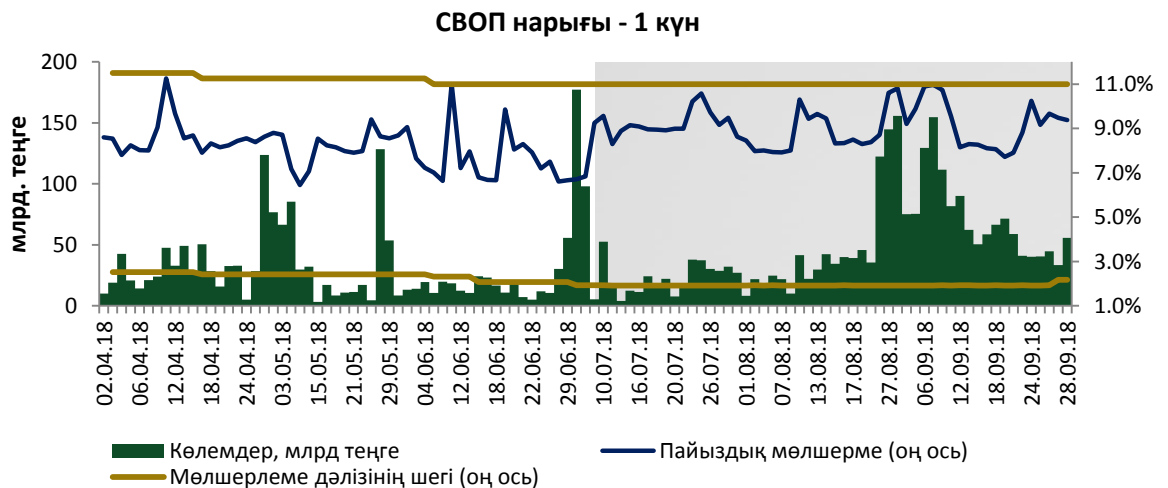
СВОП мәмілелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер сыртқы нарықтардағы ахуалдың және теңгенің айырбастау бағамы серпінінің ықпалымен қалыптасты. 2 күндік СВОП мәмілелері бойынша мөлшерлемелер 6,34%-14,05%, мерзімділігі 1 күндік мәмілелер бойынша – 6,70%-10,96% (4, 5-графиктер) өзгерді.

4-график

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

5-график

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Бір күндік операциялар бойынша пайыздық мөлшерлеме дәлізі нарықтағы пайыздық мөлшерлемелердің құбылмалылығын шектеді.

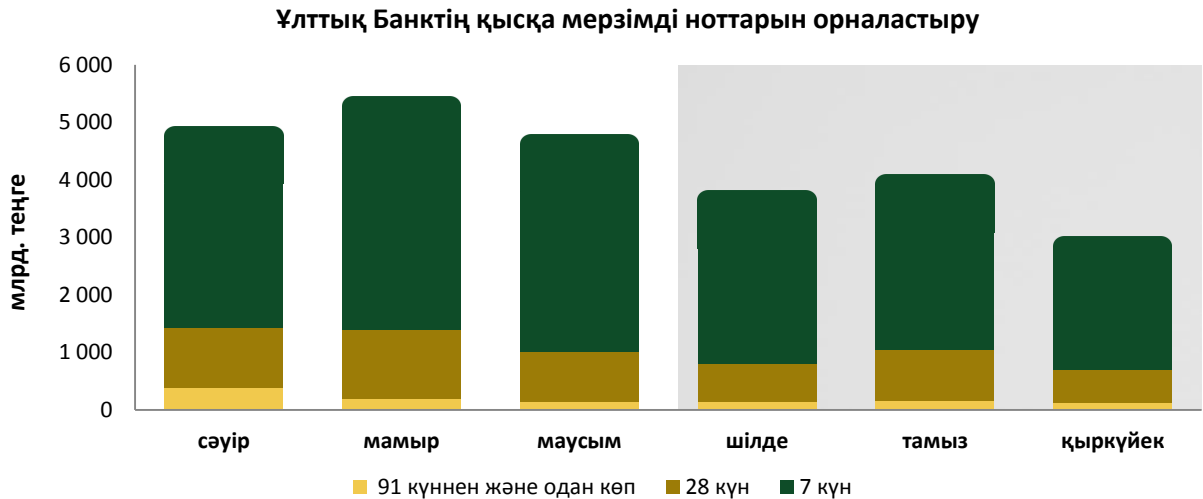
Мөлшерлемелер немесе көлемдер бойынша жекелеген өршулер жекелеген банктердің ішкі қажеттіліктеріне байланысты, бұған нарықтағы ахуал себепші емес. Банктер арасындағы мәмілелер үлесі бүкіл СВОП нарығының 90%-ынан астамын құрады.

В) Ұлттық Банктің ақша нарығындағы өтімділікті реттеу жөніндегі операциялары

TONIA таргеттелетін көрсеткішті базалық мөлшерлеменің пайыздық дәлізі шеңберінде ұстап тұру Ұлттық Банктің ақша нарығындағы операцияларының мақсаты болып табылады. Өтімділікті реттеу үшін артық өтімділік тарапынан инфляциялық қысымды шектеу мақсатында қолданылатын ақша-кредит саясаты құралдарының стандартты жиынтығы пайдаланылды.

Қысқа мерзімді ноттарды шығару артық өтімділікті алудың неғұрлым тиімді құралы болып қала беруде. Осы операциялардың жалпы көлемінен 76,6%-ы мерзімі 7 күндік ноттарға, 19,4%-ы 28 күндік ноттарға, 4,0%-ы мерзімі айтарлықтай ұзақ ноттарға тиесілі болды (6-график).

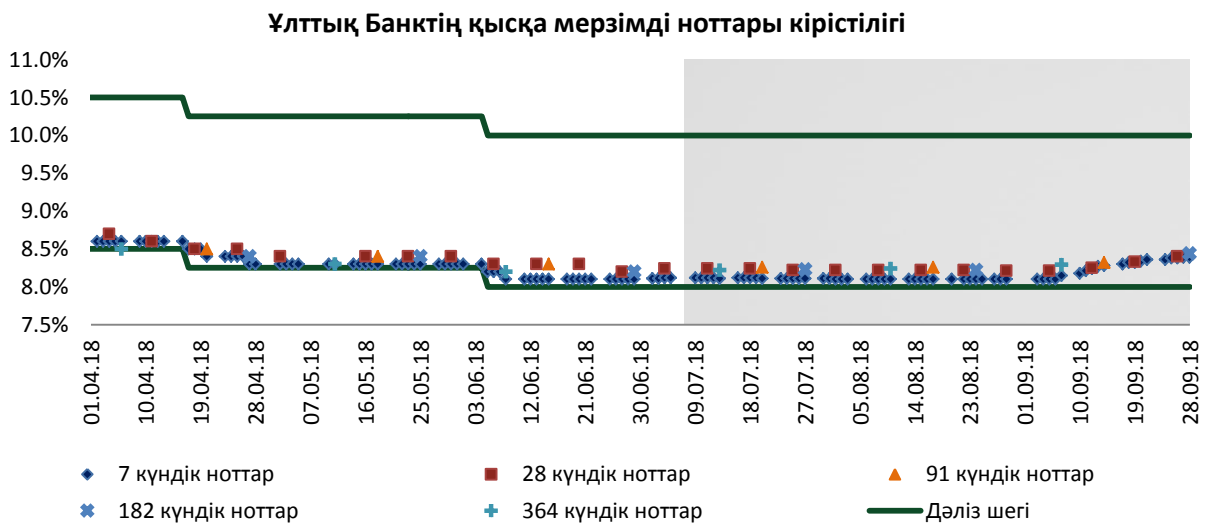
6-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк

Қазақстанның қаржы нарығынан шетелдік капиталдың әкетілуі аясында қысқа мерзімді ноттарды сату көлемі II тоқсанмен салыстырғанда 28,1%-ға төмендеді, оның ішінде 7 күндік – 11,4-тен 8,4 трлн. теңгеге дейін, 28 күндік – 3,1 трлн. теңгеден 2,1 трлн. теңгеге дейін, 91 күндік – 235,3 млрд. теңгеден 153,3 млрд. теңгеге дейін, 182 күндік – 198,4 млрд. теңгеден 191,5 млрд. теңгеге дейін, 364 күндік – 280,0 млрд. теңгеден 91,5 млрд. теңгеге дейін.

7-график

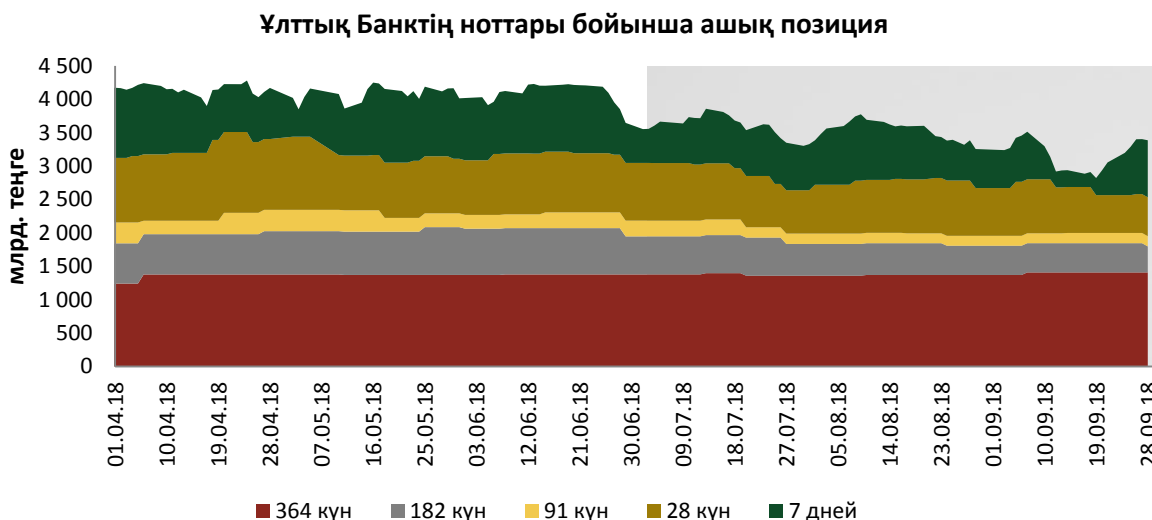

Дереккөзі: Ұлттық Банк

Бұл ретте, ақша-кредит саясатының операциялары бойынша мөлшерлемені базалық мөлшерлеме деңгейіне жуықтату мақсатында және осылайша ақша нарығындағы пайыздық мөлшерлеме трансмиссиясының жақсаруы Ұлттық Банк қысқа мерзімді ноттардың кірістілігін арттыру бойынша шаралар қабылдады (7-график).

Нәтижесінде тоқсанның соңында Ұлттық Банк ноттарының көлемі бір тоқсанда ең төменгі 2,8 трлн. теңге мәннен 3,4 трлн. теңгеге дейін ұлғайды (8-график). Бейрезиденттердегі ноттар көлемінің үлесі бір тоқсанда 6,33%-дан 2,85%-ға дейін төмендеді.

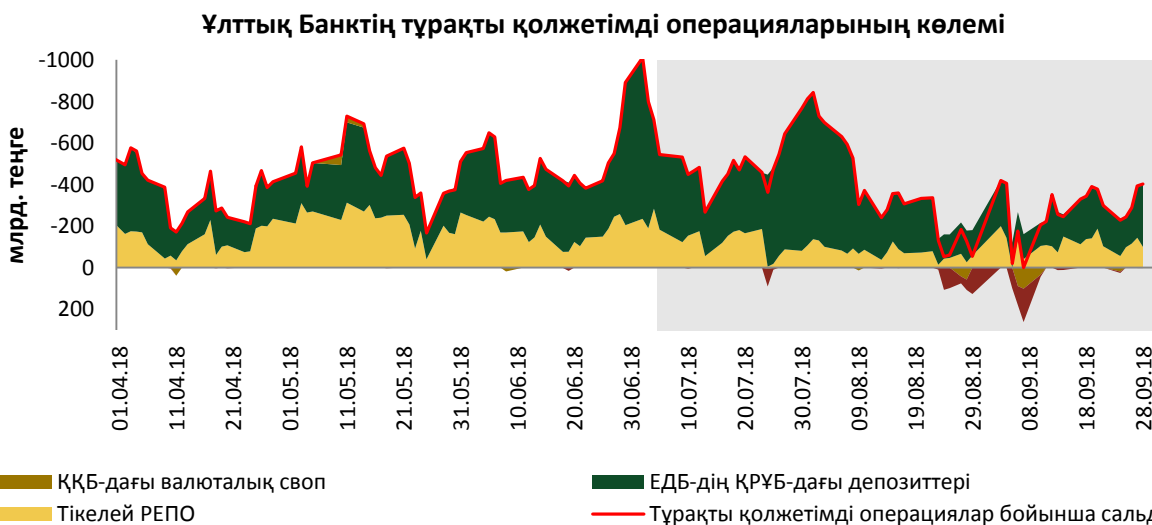
8-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк

Ұлттық Банктің тұрақты қолжетімді операциялары ретінде өтімділікті алу бойынша мынадай қысқа мерзімді мәмілелер қолданылды: 1 күндік және 7 күндік депозиттер, тікелей РЕПО және валюталық своп мәмілелері (9-график). Бұл ретте айырбастау бағамының құбылмалылығы кезеңінде бір күндік своп мәмілелер нарығында теңгемен өтімділік ұсыну бойынша Ұлттық Банктің своп бойынша пайыздық дәлізінің шекті дәлізі мөлшерлемесі операциялар көлемінің өскені байқалды.

9-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк

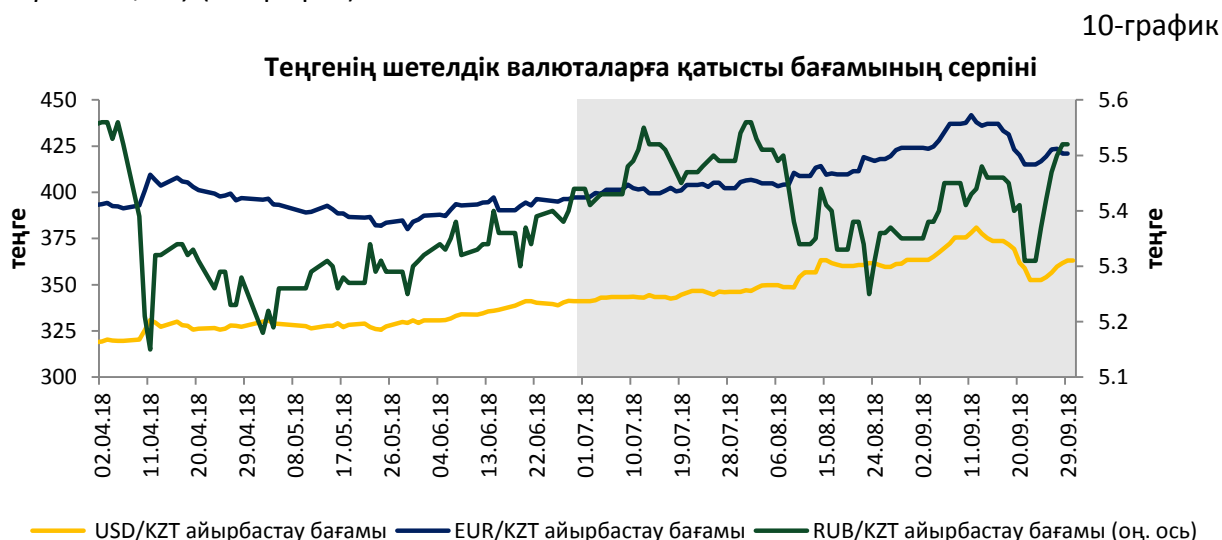

II. Валюта нарығындағы ахуал

III тоқсанда байқалып отырған валюта нарығындағы құбылмалылық әлемдік тауар және қаржы нарықтарындағы түрлі бағыттағы серпіннің салдары болды. Шикізат тауарлары нарығында 2014 жылғы желтоқсаннан бастап ең жоғары мәнге жеткен мұнай бағасының өскені байқалды. Алайда сауда қайшылықтарының өршуі, АҚШ-тың санкциялық және протекциялық саясаты валюта нарығының ахуалына теріс ықпал етті. Теңгенің айырбастау бағамының серпініне неғұрлым теріс ықпал еткен жағымсыз сыртқы факторларға АҚШ тарапынан жаңа санкциялар енгізу туралы жаңалықтар аясында Ресей рублі әлсіреді.

А) Ішкі валюта нарығындағы ахуал

2018 жылғы III тоқсанда теңге АҚШ долларына қатысты 6,4%-ға, еуроға қатысты – 6,2%-ға, Ресей рубліне қатысты 2,2%-ға әлсірегенін көрсетті. Теңгенің биржалық бағамы АҚШ долларына қатысты бір АҚШ доллары үшін 341,62-380,9 теңге (ең жоғары және ең төменгі мәндер арасындағы айырма 11,5% болды), еуроға қатысты – бір еуро үшін 397,3-441,7 теңге (айырма – 11,2%), Ресей рубліне қатысты – бір рубль үшін 5,25-5,56 теңге (айырма – 5,9%) (10-график).

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы, Ұлттық Банк

Негізінен, валюта нарығындағы баға қою серпінін мына факторлардың ықпал қалыптастырды.

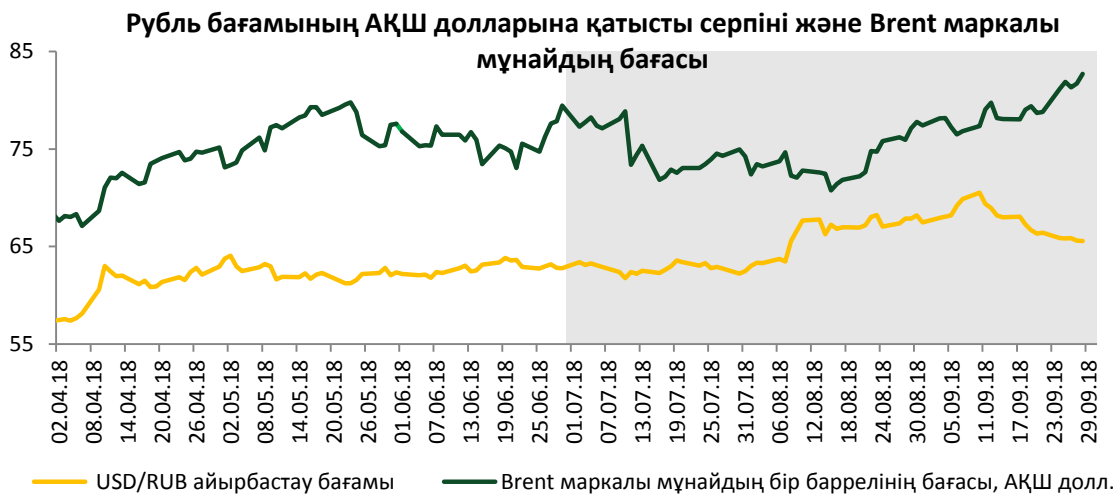
Жаһандық қаржы нарықтарындағы ахуал. АҚШ-тың экономикалық өсуін қолдау бойынша саясатына және АҚШ ФРЖ-дың негізгі пайыздық мөлшерлемені арттыру бойынша саясатына байланысты әлем нарықтарындағы АҚШ долларын айтарлықтай нығайту әлемдегі қаржы құралдарына баға қоюға айтарлықтай ықпал етті. Сонымен, 26 қыркүйекте АҚШ ФРЖ базалық пайыздық мөлшерлемесі тағы да 0,25 п.т-ға жылдық 2–2,25%-ға артты.

Бұл дамушы елдерден капиталдың әкетілуіне және олардың ұлттық валюталарының, оның ішінде Қазақстанның негізгі сауда серіктестерінің айтарлықтай әлсіреуіне әкелді. Осыған байланысты теңгенің бағамы жоғары құбылмалылықты көрсетті.

Негізгі сауда әріптес елдердегі ахуал. 2018 жылғы III тоқсанда АҚШ долларына қатысты Ресей рублі бір АҚШ доллары үшін 62,8-ден 65,6 рубльге дейін 4,4%-ға әлсіреді

(жылдың басынан бері – 13,7%-ға әлсіреу), бұл қаржы нарығының АҚШ санкцияларын қатаңдату туралы жаңалыққа әсері болды (11-график).

11-график

Дереккөзі: Thomson Reuters

Ресей мен Қазақстан арасындағы тауар айналымы көлемі ескере отырып, бұл факт теңгенің айырбастау бағамының серпінінде көрініс тапты.

Тамыздың екінші он күндігінде АҚШ-тың ЕО-дан тауарлар импортына тарифтерді арттыру туралы жаңалықтар аясында еуроның айырбастау бағамының құбылмалылығы және Туркияның қаржылық тұрақтылығы мәселелері бойынша инвесторлардың алаңдаушылығы байқалды. Нәтижесінде еуроның АҚШ долларына бағамы жылдың басынан бері 1 еуро үшін ең төмен 1,1342 АҚШ долларына жетті. Жалпы 3-тоқсанда еуро 0,6%-ға әлсіреді.

Дамушы нарықтардағы жалпы үрдіс Қытай айналып өткен жоқ. 2018 жылғы III тоқсанда юань 3,8%-ға әлсіреді.

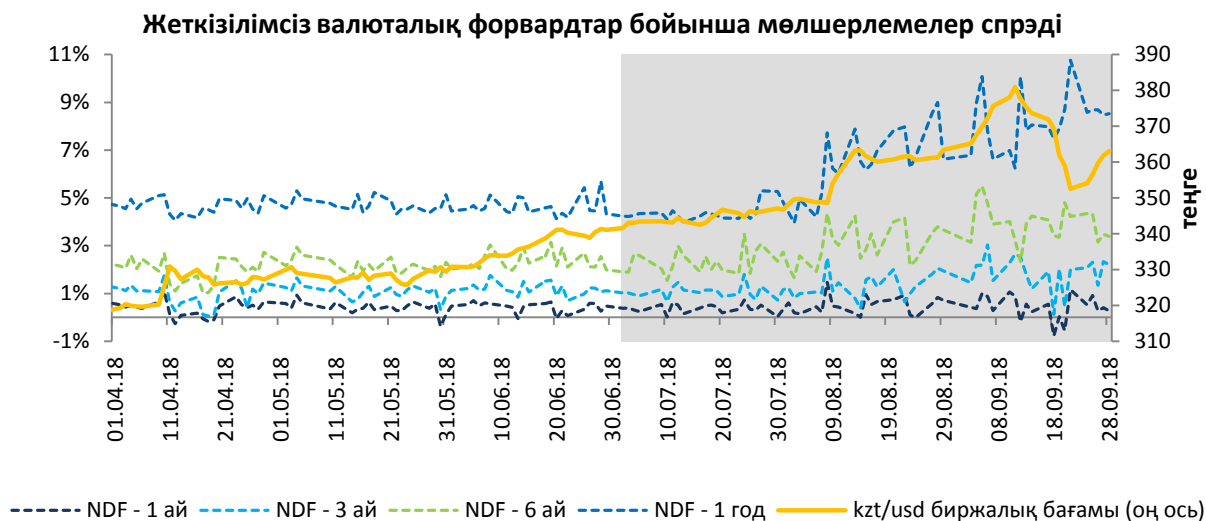
Әлемдік тауар нарықтарында мұнай бағасының өсуі. III тоқсанның соңында мұнай бағасының бір баррель үшін 80 АҚШ доллары деңгейінен жоғары өсуі нарықтың күткенінен асып түсті. Мұнай бағаларын қолдаудың негізгі факторлары ОПЕК елдерінің мұнай өндіруді ұстап тұру бойынша ұстанушылық және Иранға қарсы санкция салдарынан нарықта ұсыныстың қысқару ықтималдығы. Баға орташа алғанда бір баррель үшін 76 АҚШ доллары деңгейінде қалыптасты және бір баррель үшін 70,8-82,7 АҚШ доллары шегінде құбылды. Жалпы 2018 жылғы III тоқсанда Brent маркалы мұнай бағасы 4,1%-ға (бір баррель үшін 79,4-тен 82,7 АҚШ долларына дейін) өсті (12-график).

Девальвациялық күтулер. Валюта нарығындағы құбылмалылық валюта нарығына кәсіби қатысушылардың девальвациялық күтулеріне теріс әсер етті. Егер шілдеде девальвациялық күтулер II тоқсанның алдыңғы айларындағы деңгейге жуық сақталса, тамыздан бастап үш, алты және он екі айлық NDF бойынша спрэдтерді кеңейту байқалды, яғни теңгенің әлсіреуі бойынша барынша жоғары күтулер сақталды.

Мерзімі 1 айлық қысқа мерзімді жеткізілімсіз валюталық форвардтар (NDF) бойынша кәсіби қатысушылар кейбір кезеңдерде теңгенің нығаюын күтті және спрэд теріс болды, алайда жалпы айырбастау бағамы бойынша күтулер теңгенің биржалық айырбастау бағамы деңгейінен біршама жоғары (орташа алғанда – 0,4%-ға) қалыптасты. Тоқсан ішінде үш айлық NDF бойынша орташа мәнді ескере отырып, кәсіби қатысушылар теңгенің 1,4%-ға (II тоқсанда – 1,1%-ға әлсіреу), алты айлық NDF бойынша – 3,1%-ға әлсіреуін (II тоқсанда – 2,2%-ға әлсіреу) күтті.

Он екі айлық NDF бойынша спрэдтер айтарлықтай кеңейді – нарыққа қатысушылар жыл бойы теңгенің әлсіреуін күтті. Осы уақытта кәсіби қатысушылар алдыңғы тоқсанға қарағанда теңгенің 6,3%-ға әлсіреуін (II тоқсанда – 4,7%-ға әлсіреу) күтті (12-график).

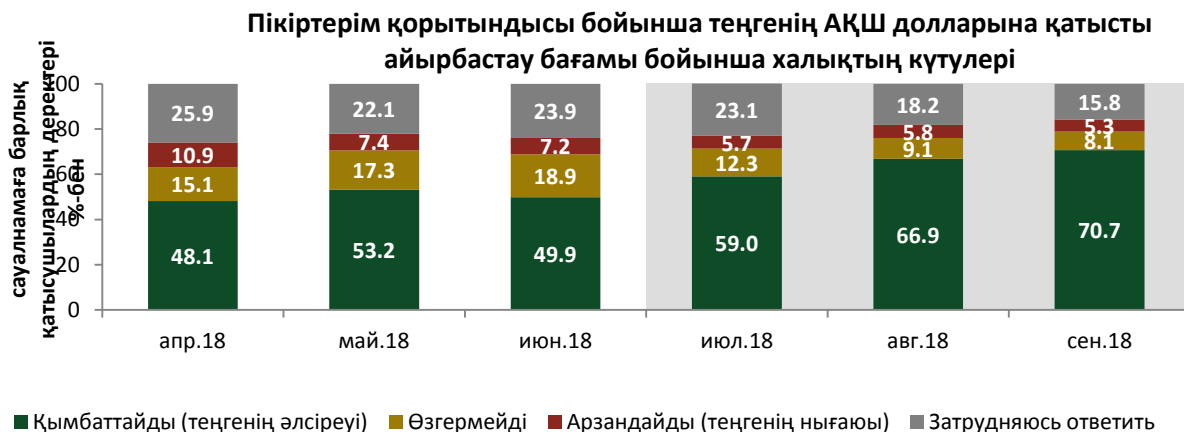
12-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк, Қазақстан қор биржасы, Thomson Reuters

Тоқсан ішінде теңгенің әлсіреуі аясында халықтың девальвациялық күтулері біртіндеп өсіп, қыркүйекте 70,7%-ды құрады. Тиісінше, бағам өзгермейді немесе нығаю орын алады деп санайтын респонденттер үлесі біршама төмендеді (13-график).

13-график

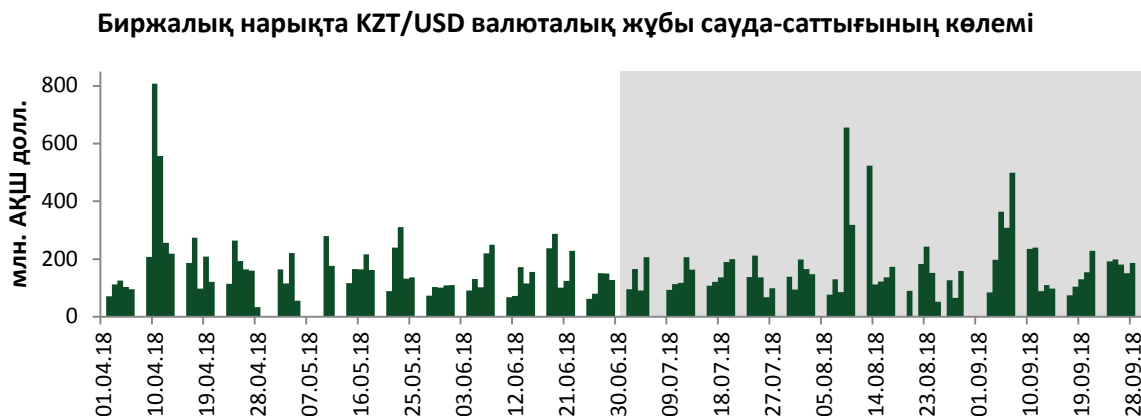

Дереккөзі: GfK Kazakhstan деректері негізінде

Қыркүйекте девальвациялық күтулердің күшеюін болдырмау үшін және ішкі валюта нарығын тұрақтандыру мақсатында Ұлттық Банк (2017 жылдан бастап бірінші рет) валюталық үстемдіктер өткізуге шешім қабылдады. 2018 жылғы 5 - 7 қыркүйек аралығындағы кезеңде 520,6 млн АҚШ долларын сатуды жүзеге асырды. Осы күндердегі оның қатысу үлесі валюта нарығындағы жалпы сауда-саттық көлемінің 80%-ға жуығын құрайды, бірақ жалпы алғанда қатысу үлесі бір ай ішінде 13,6% болды.

Жалпы алғанда, 2018 жылғы III тоқсандағы USD/KZT валюта жұбының биржалық сауда-саттықтағы жалпы көлемін алдыңғы тоқсанның көрсеткіштерімен салыстыруға келеді (10,5 - 10,6 млрд. АҚШ доллары аралығында 0,9%-ға ұлғайды) (14-график).

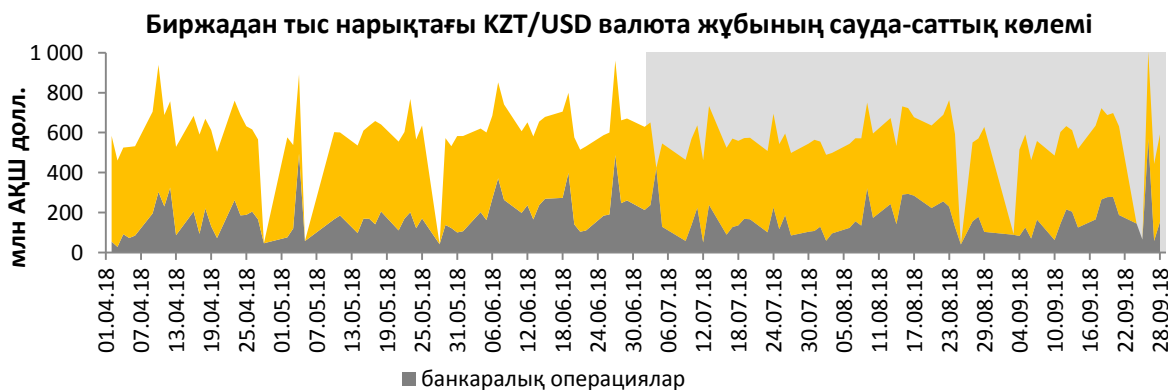
14-график

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Биржадан тыс валюта нарығында KZT/USD валюта жұбы сауда-саттығының көлемі 34,9 млрд. АҚШ долларына дейін 7,3%-ға азайды (III тоқсанда – 37,7 млрд. АҚШ доллар) (15-график). Биржалық сауда-саттықтан асатын биржадан тыс сауда-саттықтың айтарлықтай көлеміне қарамастан, осы мәмілелердің көп мөлшері мен көлемі банктер арасындағы шетел валютасын сатып алу және сату бойынша мәмілелерге жатпайды. Биржадан тыс нарық статистикасында валюталық тәуекелдерді хеджирлеу бойынша операциялар да көрсетіледі. Мысалы, бір еншілес банктің валюталық тәуекелдердің меншік капиталын хеджирлеу бойынша операцияларының көлемі басым түрде 24,4 млрд. АҚШ долларын немесе биржадан тыс сауда-саттықтың жалпы көлемінің 69,9%-ын (2018 жылғы II тоқсанда – 70,4%) құрады. Бұл ретте осы операциялар банк тобының ішінде жүргізілді және ішкі валюта нарығында шетел валютасына сұраныстың немесе ұсыныстың көлеміне, тиісінше теңгенің айырбастау бағамының қалыптасуына ықпал еткен жоқ.

15-график

Дереккөзі: Ұлттық Банк

1-қосымша.

Жекелеген дамушы елдердің валюталары бойынша шолу

2018 жылғы III тоқсан ішінде дамушы елдер² валюталары бағамдарының АҚШ долларына қатысты серпіні мынадай түрде қалыптасты:

Түрік лирасы 32%-ға (4,59-дан 6,06-ға дейін) **әлсіреді**. Түркияның президенттік сайлаудағы Р. Эрдоғанның жеңісінен кейін президенттік билікті күшейтуге бағытталған

² дамушы елдердің АҚШ долларына қатысты көлеміне қарай барынша сатылатын валюталары
Қаржы нарығына шолу | 2018 жылғы III тоқсан

құрылымдық өзгерістер мен реформалар басталды. Сонымен қоса, АҚШ пен Түркия арасындағы саяси қарым-қатынастардың нашарлауы аясында АҚШ үкіметі Түркиядан импортталатын қалайы мен болатқа баж салығын және жекелеген шенеуліктерге бірқатар санкциялар салды. Сонымен қатар, өсіп жатқан инфляция, дамушы елдердің активтерінен инвесторлардың жалпы шығуы және S&P агенттігінің елдің тәуелсіз кредиттік рейтингін ВВ- деңгейінен В+ке дейін және Moody's агенттігінің Ва2-ден Ва3-ке дейін төмендетуі валютаға едәуір қысым көрсетті. Валюта нарығындағы ахуалды тұрақтандыр үшін Қаржы министрі фискалдық саясатты оңтайландыру шаралары туралы хабарлады. Сондай-ақ сауда әріптестерімен ұлттық валюталарда өзара есеп айрысуды енгізу талқыланды. Өз кезегінде, Орталық банк коммерциялық банктер үшін талап етілетін резервтердің көлемін төмендетіп, валюталық своптармен операциялар бойынша лимиттерді қысқартты және базалық мөлшерлемені 24%-ға дейін 6,25%-ға көтерді.

Үндістан рупиясы 5,9%-ға (68,47-ден 72,49-ға дейін) әлсіреді. Үндістан мұнайдың нетто импортері болып табылатындықтан, тоқсан ішінде мұнайдың жоғары бағасы валюта бағамына қысым көрсете отырып, сауда балансы тапшылығына әсер етті. Ахуалды тұрақтандыру үшін үкімет импортты шектеу, кейбір импортталатын тауарларға салықты арттыру сияқты сауда балансын реттеу жөніндегі шаралар, сондай-ақ АҚШ-тан алынатын тауарлардың орнына Қытайға экспортты ұлғайту әлеуеті туралы бірнеше рет жариялады. Үндістанның Резервтік Банкі есепті тоқсанда базалық мөлшерлемені 6,5%-ға дейін 0,25%-ға арттыру туралы шешім қабылдады.

Бразилия реалы 2018 жылғы қазандағы Президент сайлауына байланысты саяси шиеленіс және елдің фискалдық тапшылығын реттеу жөніндегі негізгі құрылымдық реформаларды қабылдауының болмауы аясында 4,4%-ға (3,88-ден 4,05-ке дейін) әлсіреді.

Ресей рублі 4,4%-ға (62,78-ден 65,56-ға дейін) әлсіреді. Тоқсан бойы Ресейден АҚШ-қа Ресейден электрондық құрылғылардың және қосалқы жинақтауыш бөліктердің экспортына тыйым салатын Ресейге қарсы жаңа санкцияларды енгізу аясында АҚШ пен Ресей арасындағы саяси қатынастар шиеленісті. Ресейдің мемлекеттік қарызы бар операцияларға шектеулерді көздейтін АҚШ-тың заң жобасын жариялау инвесторлар үшін негізгі қауіп болды. Валютаның қатты әлсіреуін болдырмау үшін Ресейдің Орталық Банкі бюджеттік қағидалар шеңберінде Қаржы министрлігі үшін шетел валютасын сатып алуды тоқтатты, сондай-ақ қыркүйекте 2014 жылдан бастап бірінші рет негізгі мөлшерлемені 0,25%-дан 7,5%-ға дейін арттыру туралы шешім қабылдады.

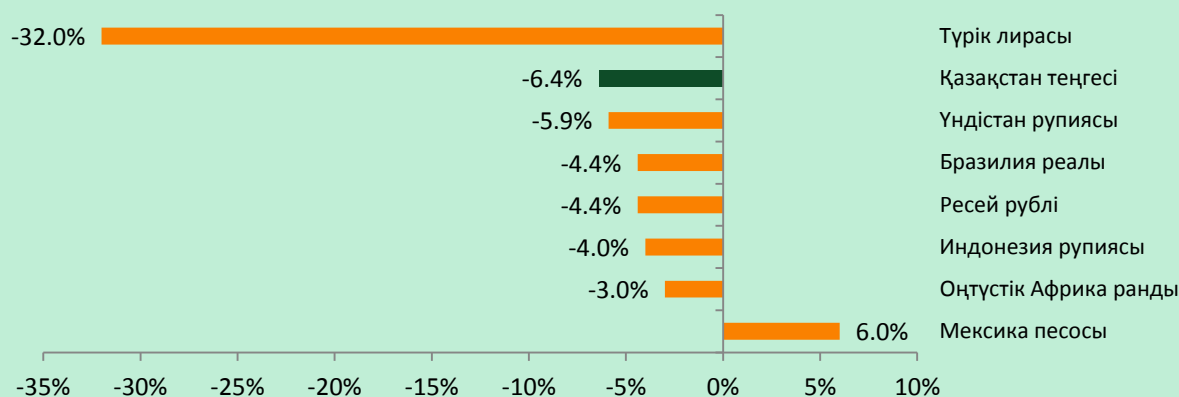
Индонезия рупиясы инвесторлардың толеранттылығы тәуекелінің өзгеруіне байланысты дамушы елдер валюталарының әлсіреуі салдарынан 4%-ға (14 330-дан 14 903-ке дейін) әлсіреді. Валютаның өте қатты әлсіреуін болдырмау үшін Индонезия Банкі валюта нарығында интервенция жүргізді, сондай-ақ базалық мөлшерлемені 5,75%-ға дейін 0,25%-ға көтерді.

Оңтүстік Африка ранды 3%-ға (13,73-тен 14,14-ке дейін) әлсіреді. III тоқсанда валюта бағамының әлсіреуіне әсер еткен іргелі факторлар сақталды. Мәселен, дамушы елдердің активтеріне төзімділік тәуекелінің нашарлауы аясында шетел инвесторлары капиталының әкетілуі жалғасын тапты. ІЖӨ бойынша жарияланған деректер оның

қатарынан екі тоқсан бойы қысқарғанын көрсетті. Сондай-ақ Президент С. Рамафоса енгізетін құрылымдық реформалардың тиімділігіне қатысты алаңдаушылық сақталды.

Мексика песосы АҚШ пен Мексика арасындағы сауда келісімінің келіссөздері бойынша сұхбатты жақсарту аясында және 2018 жылғы 1 шілдедегі Президент сайлауының нәтижелеріне байланысты 6%-ға (19,91-ден 18,72-ге дейін) нығайды. әлсіреді. Президент Лопес Обрадордың жеңісін инвесторлар оң фактор деп қарады.

2018 жылғы III тоқсанда дамушы елдер валюталарының АҚШ долларына қатысты бағамдарының өзгеруі

III. Қор нарығындағы ахуал

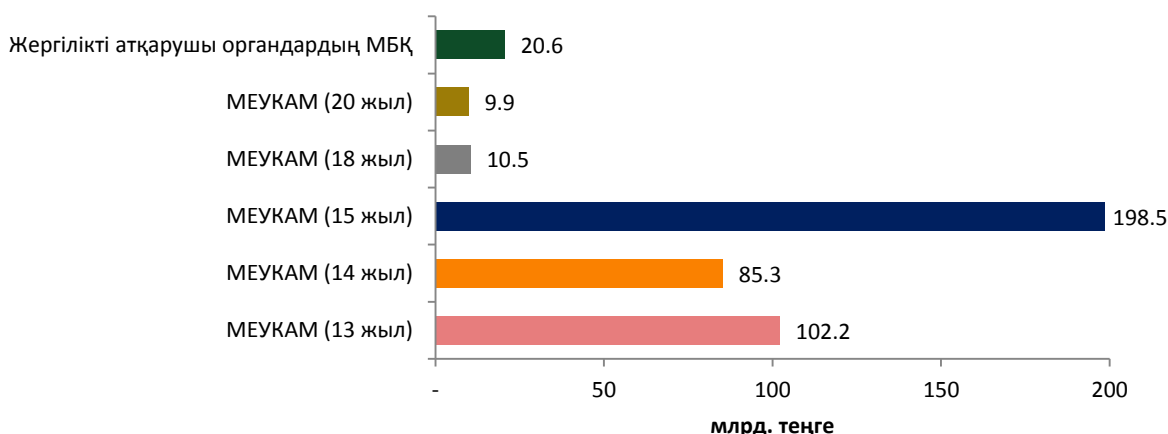
Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығында тәуекелсіз кірістілік қисығын құруға ықпал ететін шараларды өткізу жалғасуда. Қаржы министрлігі мен жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік бағалы қағаздарды белсенді эмиссиялауы байқалды.

А) Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы.

Мәмілелердің негізгі көлемі Қаржы министрлігінің бастапқы нарықта мемлекеттік бағалы қағаздармен операцияларына келеді. III тоқсанда 406 млрд. теңге сомаға (17-график) Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздары орналастырылды. 11 аукцион өткізіліп, 13-жылдық, 14-жылдық, 15-жылдық, 18-жылдық және 20-жылдық МЕУКАМ орналастырылды. Олар бойынша орташа мөлшерленген кірістілік 8,43%-дан бастап 8,48%-ға дейінгі диапазонда түрленді.

17-график

2018 жылғы III тоқсанда мемлекеттік бағалы қағаздарды орналастыру

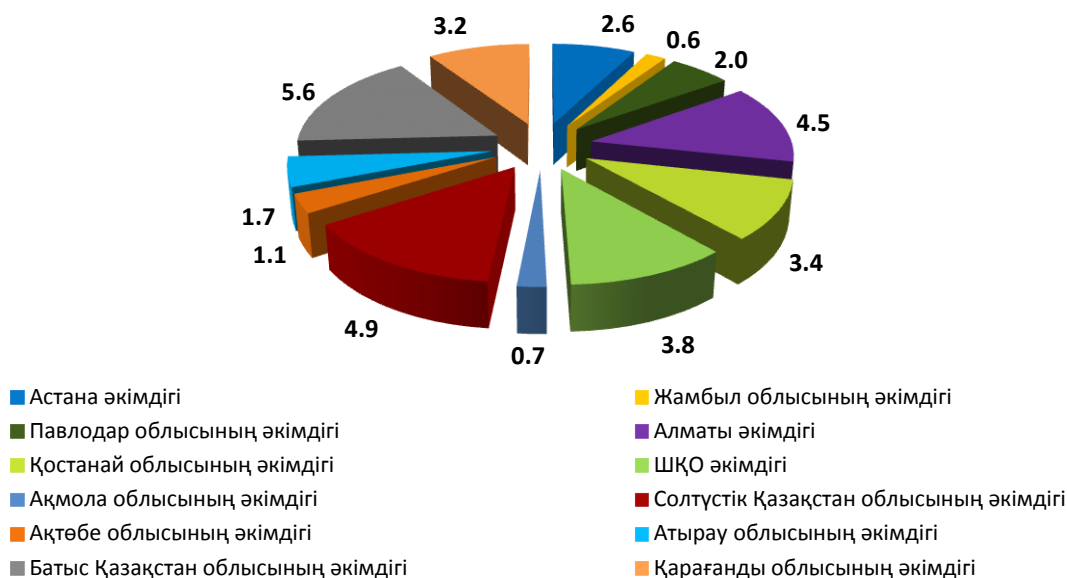

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Тоқсан ішінде жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік бағалы қағаздарды орналастыру белсенділігі байқалды. Тоқсан ішінде республикалық маңызы бар 10 облыс және 2 қала 0,35% жылдық орташа мөлшерленген кірістілікпен 20,6 млрд. теңге сомаға 2 жылдық мемлекеттік облигацияларды орналастырды. (18-график).

18-график

Жергілікті атқарушы органдардың МБҚ орналастыру құрылымы, млрд. теңге

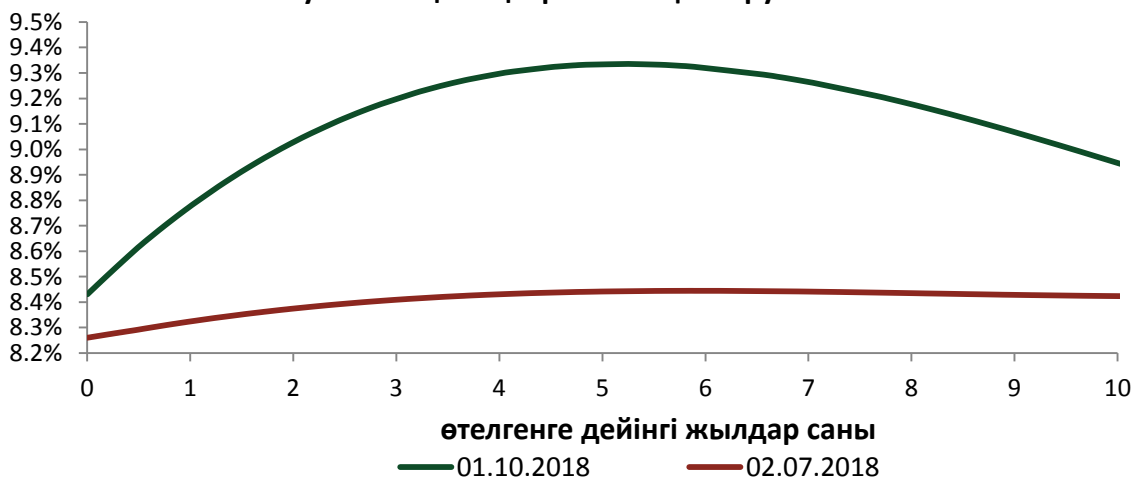

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Қарастырылып отырған кезеңде қысқа мерзімді кірістіліктің айтарлықтай артқанын куәландыратын қысқтың уақытша «бүкірейген» нысаны байқалды (19-график). Бұл жағдай ағымдағы жылғы қыркүйектегі бейрезиденттер жылдық ноттарды кірістілігі 10%-дан жоғары төмен баға бойынша сату бойынша жүргізген мәмілелердің салдарынан туындады. Мұндай нәтиже ағымдағы жылғы IV тоқсанның ортасына дейін жалғасады деп күтілуде.

19-график

Тәуекелсіз қысқ кірістіліктің өзгеруі

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

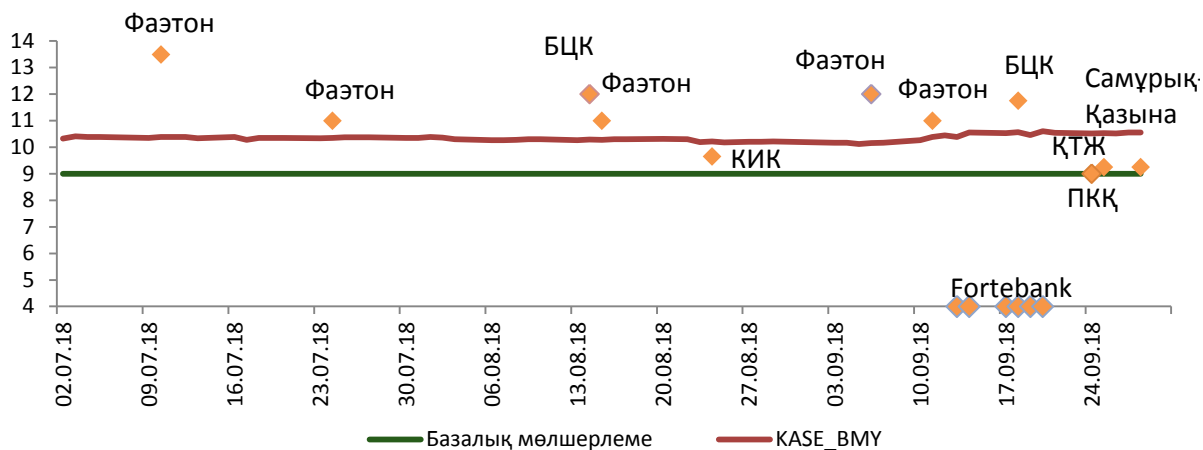
Б) Корпоративтік облигациялар нарығы.

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – KASE) деректеріне сәйкес, KASE-де корпоративтік облигациялармен сауда-саттық көлемі 2018 жылғы III тоқсанда өткен тоқсанмен салыстырғанда 2,7 есе ұлғайып, 917,8 млрд. теңгені құрады.

Негізгі көлем бастапқы нарыққа (93%) тиесілі, онда сауда-саттық көлемі 2018 жылғы II тоқсанда 121,2 млрд. теңгеден 2018 жылғы III тоқсанда 857,3 млрд. теңгеге дейін 7 есеге дерлік ұлғайды. Қарастырылған кезеңде барлығы 8 эмитент орналастырылды (20-график).

20-график

2018 жылғы 2-тоқсандағы эмитенттердің жылдық кірістілігі

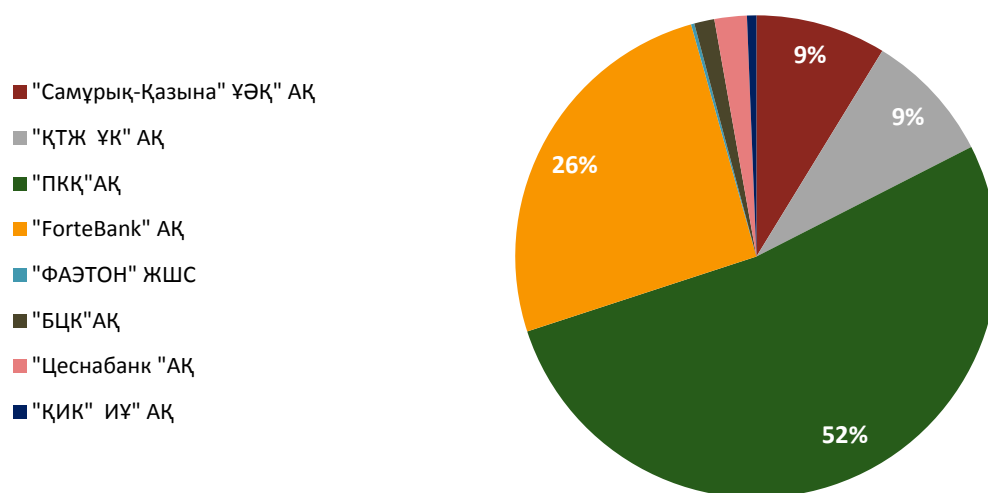

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Тартудың негізгі үлесі «ПКҚ» АҚ-қа (52,5% немесе 450 млрд. теңге), «ForteBank» АҚ-қа (25,7% немесе 220 млрд. теңге), «ҚТЖ» ҰК» АҚ-қа және «Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ-қа (8,7% немесе 75 млрд. теңге) тиесілі болды (21-график).

21-график

Бастапқы нарықта орналастыру үлесі

Дереккөзі: Қазақстан қор биржасы

Қайталама нарықтағы сауда-саттық көлемі 2018 жылғы II тоқсанмен салыстырғанда 3,7 есе төмендеді. KASE_BMY корпоративтік облигацияларының индексі жылдық 10,3%-ды құрады, орташа алғанда өткен тоқсанның көрсеткішімен салыстырмалы болып келеді.

АҚ «Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу-сату» сегментінде III тоқсан бойы «Фридом Финанс» орташа алғана 3,8 белсенділік коэффициентімен³ ерекше белсенді болды.

KASE ресми деректері бойынша 2018 жылғы III тоқсанның соңында KASE саудасаттық тізімдерінде 61 эмитент шығарған корпоративтік облигациялардың 238 атауы болды.

Келесідей жағдайларға байланысты KASE ресми деректерінен мынадай эмитенттер шығарылды:

- Облигациялардың айналым мерзімінің өтуіне байланысты: «Цеснабанк» АҚ, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ, «AMF Group» АҚ, «ҚИК» ИҰ» АҚ, «Атамекен-Агро» АҚ, «Ақтөбе мұнай өңдеу» ЖШС, «Аграрлық кредиттік корпорация» АҚ, «Сбербанк России» АҚ;
- эмитенттің бастамасы бойынша: «Қазкоммерцбанк» АҚ;
- шығарылымды жоюға байланысты: «Bank RBK» банкі» АҚ;
- сыйақы төлеу бойынша эмитенттің дефолтына және эмитенттің іс-шаралар жоспарына байланысты: «Эксимбанк Қазақстан» АҚ;
- мәжбүрлеп таратуға байланысты: «Qazaq Banki» АҚ, «Астана Банкі» АҚ.

---

³ KASE сайтында белсенділік коэффициентін есептеу әдістемесі